

EĞİTİM FAKÜLTELERİNDE OKUTULAN ÖĞRETMENLİK MESLEK BİLGİSİ DERSLERİNİN ETKİLİLİĞİNE İLİŞKİN ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ: NİTEL BİR ARAŞTIRMA

NAZIM ÇOĞALTAY
Muş Alparslan Üniversitesi

Öz: Bu çalışmada eğitim fakültelerinde okutulan öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin etkililiği incelenmeye çalışılmıştır. Araştırmanın evrenini Muş Alparslan Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim görmekte olan öğretmen adayları oluşturmaktadır. Çalışmada yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla veriler toplanarak analizler yapılmıştır. Araştırma sonuçları, eğitim fakültelerinde okutulan öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin öğretmen adaylarını genel anlamda öğretmenlik mesleğine hazırladığını göstermiştir. Bununla birlikte öğretmen adayları söz konusu derslerin birçok açıdan yeniden ele alınmasını gerektirecek tespitlerde bulunmuşlardır.

 Anahtar Kelimeler: Öğretmen yetiştirme, mesleki yeterlilik, öğretmen yeterliliği

OPINIONS OF STUDENTS REGARDING THE EFFECTIVENESS OF TEACHER PROFESSIONAL KNOWLEDGE COURSES WHICH INSTRUCTED IN THE FACULTY OF EDUCATION IN TURKEY: A QUALITATIVE RESEARCH

Abstract: The effectiveness of the teacher professional knowledge courses which instructed in the faculty of education have been examined in this study. Study's universe consisted of students of the faculty of education in Muş Alparslan University. Data were collected via semi-structured interview form and were analyzed. Research results show that the related courses prepares the teachers candidates for teaching profession. However, the teacher candidates identified key findings about the courses contents.

 Keywords: Teacher training, professional qualification, teacher adequacy

 Atıf için/cite as:

Çoğaltay, N. (2016). Eğitim fakültelerinde okutulan öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin etkililiğine ilişkin öğrenci görüşleri: Nitel bir araştırma. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama [Journal of Education and Humanities: Theory and Practice]*, 6 (12), 51-66.

Giriş

Öğretmenlik her geçen gün önemini daha da fazla hissettiren uzmanlık dallarından biri olarak önümüze çıkmaktadır. Değişimin ve gelişimin hızla yaşandığı günümüzde her meslek dalı, kalite, nitelik, yenilik ve yeterlilik gibi kavramlarca şekillenmekte ve ilgili mesleği icra edenlerden de bu kavramlar çerçevesinde beklentiler değişmektedir. Bu durum, ülkenin tüm sosyal, kültürel, ekonomik ve teknolojik alt boyutlarını gerek doğrudan gerekse dolaylı olarak etkileyen eğitim gibi bir olgu üzerinden düşünüldüğünde, öğretmenlik mesleğinin ve öğretmen yetiştirme sisteminin önemini daha da belirginleştirmektedir.

Türkiye açısından öğretmen yetiştirme sisteminin ve buna paralel olarak öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin gelişimini *a)* Cumhuriyet öncesi *b)* Cumhuriyet sonrası olmak üzere iki dönemde ele almak mümkündür. Her ne kadar Osmanlı imparatorluğunun en önemli padişahlarından olan Fatih Sultan Mehmet'in Eyüp ve Ayasofya medreselerinde öğretmen olacaklar için müfredata eklettirdiği düşünülen "Adab-ı Muhasebe ve Usul-i Tedris" dersleri (Duman, 1991) cumhuriyet öncesi dönem açısından öğretmen yetiştirme sisteminin başlangıcı olarak görülebilse de; öğretmen yetiştirme sisteminin ilk kurumsal örneği, İstanbul'da 16 Mart 1848'de "sıbyan mektepleri" ve "rüştüyeler" in öğretmen ihtiyacını karşılamak üzere kurulan "Dar'ul Muallimin" dir (Akyüz, 2014; Ergün, 1987; Taşdemirci, 2010). Daha sonraları 1868 yılında, yalnızca ilköğretime öğretmen yetiştirme misyonunu üstlenmiş olan "Dar'ul Muallimin-i İptidaiye (ilk ve ortaokul)" kurulmuş, bu kuruma 1874 yılında "idadi (lise)" bölümü de eklenerek öğretmen ihtiyacı karşılanmaya çalışılmıştır. Cumhuriyet öncesi dönemde söz konusu öğretmen yetiştirme amacıyla kurulan okullarda okutulan derslerin daha çok alan dersleri ağırlıklı olduğu (Türkçe, cebir, tarih, coğrafya v.b.), öğretmenlik meslek bilgisi derslerinden yalnızca usul-i tedarisiyeye (eğitim yöntemleri) yer verildiği görülmektedir (Akyüz, 2014; Sırkıntı, 1999).

Cumhuriyetin ilan edilmesine müteakip, öğretmen yetiştirmede değişik tip ve düzeyde eğitim kurumlarının (Ana muallim mektebi, köy öğretmen okulları, köy enstitüleri, gazi eğitim enstitüsü, Yüksek Öğretmen okulu v.b.) 1982 yılındaki yasal değişikliğe kadar işe koşulduğunu görmek mümkündür (Akyüz, 2014; Baskan, 2001; Kaya, 2009). 1982 yılında çıkarılan 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nda

tüm ğretmen yetiştirilen kurumların üniversitelere bağlanmasına karar verilmiştir. Bu tarihten itibaren ilkokul ğretmeni olacak adaylar eğitim yüksek okulları tarafından 2 yıllık bir eğitime tabi tutulmuş, bu süre daha sonra 4 yıla çıkarılmış ve nihai olarak günümüzdeki eğitim fakültelerinin sınıf ğretmenliği bölümüne evirilmiiştir (Akyüz, 2014). Cumhuriyetin ilanından günümüze kadar olan süreçte öğretmenlik meslek bilgisi derslerine ğretim yöntem ve tekniklerinin yanında, eğitim psikolojisi, eğitim sosyolojisi, lme ve değerlendirme gibi çoğunlukla temelini batı eğitim felsefesinden almış dersler eklenmiş (Sırkıntı, 1999; Taşdemirci, 2010) ve 2007 yılında Yükseköğretim Kurulu tarafından yapılan bir çalışma ile günümüzde eğitim fakültelerinde öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin son hali verilmiştir.

Birçok ülkede olduğu gibi 21. yüzyıl insanının ihtiyaını karşılayabilecek nitelikte ğretmen yetiştirme ülkemiz içinde aşılması gereken önemli problemler arasında yer almaktadır. Günümüzde sadece alanında uzman veya her şeyi çok iyi bilen ğretmen anlayışı değermiştir. Etkili ğretmen, yeterli alan bilgisinin yanında, uygun ğretim strateji, yöntem ve tekniklerini öğrencilerin bireysel farklılık ve yeterliliklerine göre belirleyen, ölçmenin doğasını ve sınırlılıklarını bilerek değerlendirmesine olabildiğince objektiflik kazandıran, destekleyici sınıf yönetimi anlayışını merkeze alan ve eğitim sürecinin her aşamasında uygun rehberlik davranışlarını sergileyebilendir (Dillon ve Muguire, 1998; Engin, 2012; Nunan, 2004). Böylesine hayati öneme sahip bir meslek grubunun yetiştirildiği eğitim fakülteleri tüm boyutuyla ele alınıp araştırılmalı ve bu bağlamda gelişimine katkıda bulunulmalıdır. Yukarıdaki açıklamalardan hareketle bu araştırma, üniversitelerin eğitim fakültelerinde okutulan öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin ğretmen yetiştirmedeki etkililiğini ortaya koymayı amaçlamıştır. Söz konusu amaca ulaşmak için temelde aşağdaki sorulara yanıt aranmaya çalışılmıştır;

1- Öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin içeriği ğretmen adaylarını genel anlamda mesleğe hazırlayabilmekte midir?

2- Öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin içeriği ğretmen adaylarını uygun ğretim yöntem ve tekniklerini seebilmede yeterli kılabilmekte midir?

3- Öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin içeriği ğretmen adaylarını eğitimde lme ve değerlendirme kapsamında yeterli kılabilmekte midir?

4- Öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin içeriği ğretmen adaylarını öğrencilere uygun rehberlik hizmetini sunabilme anlamında yeterli kılabilmekte midir?

5- Eğitim fakültelerinde okutulan öğretmenlik meslek bilgisi dersleri kredi/süre bakımından yeterli midir?

Yöntem

Desen

Türkiye’de ğretmen yetiştirme sorumluluğunu üstlenen üniversitelerimizin eğitim fakültelerinde okutulan pedagojik formasyon derslerinin (ğretmenlik meslek bilgisi derslerinin) ğretmen adaylarını ilgili öğretmenlik mesleğinde ne denli yetkin kıldığının derinlemesine incelenmesinin ve yorumlanmasının amaçlandığı bu araştırmada en uygun araştırma yönteminin *nitel araştırma yöntemi* olduğuna karar verilerek araştırma nitel araştırma modellerinden *vaka (durum) alışması* modeli kullanılarak yapılandırılmıştır (Neuman, 2006).

Evren ve rneklem

Araştırmanın evrenini Muş Alparslan Üniversitesi Eğitim Fakültesi’nde okuyan tüm ğretmen adayları oluşturmaktadır. İlgili evreni temsil edecek örneklem seçiminde, amaçlı örnekleme yöntemlerinden *lt örnekleme* tekniği kullanılmıştır. Ölçüt rnekleme bir durumun, araştırmacının derinlemesine inceleyebilmesi için belirli örnek olay türleri belirlemek istendiğinde kullanılır (Neuman, 2006). Bu alışma için ilgili örneklem tekniğinin temelini oluşturan lt ‘‘Muş Alparslan Üniversitesi Eğitim Fakültesinde ğrenim gören 4. sınıf öğrencilerinden okuduğu bölümün akademik not ortalaması sıralamasında ilk ikiye giren öğrenciler’’ olarak belirlenmiştir. ğrenim süresi boyunca derslerine daha titizlikle çalışarak akademik ortalamada diğer öğrencilerden sıralamada daha ileride olan bu öğrencilerin söz konusu öğretmenlik meslek bilgisi derslerini daha iyi kavramış olduğu düşünüldüğünde, en objektif sonuçlara bu öğrencilerin aracılığıyla ulaşılabileceği değerlendirilerek söz konusu ölçüt belirlenmiştir. Böylelikle çalışmada söz konusu eğitim fakültesinin 7 farklı bölümünde eğitim gören ve akademik not ortalaması sıralamasında ilk ikiye giren öğrencilerin oluşturduğu toplam 14 kişilik bir çalışma grubuna ulaşılmıştır. Çalışma grubuna ait demografik değişkenler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 1
Öğrencilerin demografik zellikleri

CİNSİYET	N	%
Erkek	4	28,6
Kadın	10	71,4
OKUDUĞU BÖLÜM		
Sınıf ğretmenliği	2	14,2
Fen Bilgisi ğretmenliği	2	14,2
Sosyal Bilgiler ğretmenliği	2	14,2
Okul ncesi ğretmenliği	2	14,2
Türkçe ğretmenliği	2	14,2
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	2	14,2
İlköğretim Matematik	2	14,2
NOT ORTALAMASI		
3,5-4,00	5	64,2
3,00-3,5	9	35,8

Tablo 1’de grldğg üzere çalışma grubunun çoğunluğunu %71 kız öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışma grubu 7 farklı öğretmenlik branşında okuyan öğrencilerden oluşmaktadır ve not ortalamaları genellikle 3,00-3,50 arasındadır.

Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada, veri toplama aracı olarak görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmacı tarafından ğretmen adaylarının öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin etkililiği ile ilgili görüşlerini ortaya koymayı amaçlayan açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği, önceden görüşme mantığına uygun sorular hazırlanmış olmasına rağmen görüşme sırasında görüşmecilerin, anlamalarına bağlı olarak sorularda farklı şekillerde değişiklik yaparak ya da daha derinlemesine bir şekilde cevap alabilmek için farklı sorularla desteklenen bir tekniktir. Yarı yapılandırılmış görüşme, hem sabit seçenekli cevaplamayı, hem de ilgili alanda derinlemesine gidebilmeyi sağlayabilmektedir (Büyüköztürk ve diğerleri, 2008). Görüşme formu hazırlanırken öncelikle alan taraması yapılarak bu konuda yapılmış çalışmalardan yararlanılmıştır. Söz konusu alan taraması ışığında bir madde havuzu oluşturulmuş ve uzman görüşüne sunulmuştur. Uzman görüşü doğrultusunda görüşme formuna son hali verilmiştir.

Verilerin Analizi

Yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilen verilerin çözümlenmesinde, içerik analizi kullanılmıştır. Çalışmada elde edilen verilerin analizinde içerik analiz türlerinden kategorisel analiz ve frekans analizi teknikleri kullanılmıştır. Kategorisel analiz sürecinde; (i) verilerin kodlanması, (ii) temaların [kategorilerin] oluşturulması, (iii) temaların düzenlenmesi (iv) bulguların tanımlanması ve yorumlanması aşamaları izlenmiştir (Corbin & Strauss, 2007).

Bulgular

Öğretmenlik Mesleğine Hazırlayabilme

Çalışma grubuna öğretmenlik meslek derslerinin kendilerini ne denli mesleğe hazırlayabildiğine ilişkin soru sorulmuş, bu soruya verdikleri cevapların analizi Tablo 2.'de gösterilmiştir.

Tablo 2

Öğrenim süreniz içerisinde eğitim bilimleri kapsamında aldığınız mesleki derslerin içeriğinin sizi genel anlamda öğretmenlik mesleğine hazırladığını düşünüyor musunuz? sorusunun içerik analizi.

No	Verilen Cevaplar	Cinsiyet		Sonuç	Toplam
		K	E		
1	Hazırladığımı düşünüyorum, mesleğimde kullanacağım birçok beceriyi edinmemi sağlayacak içerik var.	2			
2	Bir sınıfı nasıl yöneteceğim ve hangi yöntem ve teknikleri kullanabileceğimi göstermesi bakımından çok verimli. Beni mesleğime hazırlıyor	1	1	Olumlu	5
3	Öğrencilerin gerek fizyolojik ve gerekse psikolojik davranışlarını tanımlamada yardımcı olması bakımından ve uygun öğretim ortamının nasıl sağlanacağını göstermesi bakımından iyi hazırlamakta	1			
4	Kısmen hazırladığımı düşünüyorum. Hiç bir yardımı yok diyemem ancak derslerin içeriği daha çok teorik ağırlıklı ve pratik bilgilere yeterince yer verilmiyor.	2			
5	Derslerin içeriği teorikte işimize yarar bilgiler sağlıyor, ancak tam anlamıyla mesleğe hazır hissettiğimi de söyleyemem. Daha çok pratik uygulamalara yer verilmeli.	1		Kısmen Olumlu	4
6	Her konuda olmasada bazı konularda hazırladığımı düşünüyorum, matematiği öğretirken materyallerle zevkli hale getirebilirim		1		
7	Uygulamada karşılığını bulamadığım çok bilgi var, mesleğe hazırlayamıyor	1	1	Olumsuz	5
8	Çok fazla teorik bilgilere yer verilmiş, beni öğretmenliğe hazırlayabildiğini düşünmüyorum, öyle hissedemiyorum.	2			
9	Derslerin bir çoğu kalabalık bilgi yığından ibaret, işimize yarayacak pratik bilgiler yerine akademik dille yazılmış teorik bilgiler verilmekte.		1		

Tablo 2.'den de anlaşılacağa üzere katılımcıların çoğu eğitim fakültelerinde okutulan derslerin içeriğinin kendilerini genel anlamda öğretmenlik mesleğine hazırladığını düşünmektedirler. Bununla birlikte bu konuda olumsuz tutum içinde olanların sayısı da azımsanmayacak düzeydedir. Olumlu tutum içinde olanlar, derslerin içeriğinin bir ğretmen için gerekli bilgileri içerdiğini, ğretim yöntem ve teknikleri anlamında yeterliliğe ulaştıklarını, öğrencilerin bireysel farklılıklarını ve gereksinimlerini göz önünde bulundurabileceklerini belirterek bunların kendilerini öğretmenlik mesleğine hazırladığını ifade etmişlerdir. Olumsuz tutum içinde olanlar ise derslerin çok fazla teorik bilgiler içerisinde boğulduğunu, akademik bilgiler yığımından ibaret olduğunu ve söz konusu teorik bilgilerin uygulamada karşılığını bulamadıklarını belirterek bu durumun öğretmenlik mesleğine kendilerini hazırlayamadığını ifade etmişlerdir.

Uygun ğretim Yöntem ve Teknikleri Kullanabilme

Öğretmen adaylarına uygun ğretim yöntem ve tekniklerini seçebilme yeterliliklerine ilişkin soru sorulmuş, verilen cevapların analizi Tablo 3.' de gösterilmiştir.

Tablo 3

Öğrenim süreniz içerisinde eğitim bilimleri kapsamında aldığınız mesleki derslerin içeriği sizi uygun öğretim yöntem ve tekniklerini seçebilme kapsamında bir yeterliliğe kavuşturabildi mi? sorusunun içerik analizi.

No	Verilen Cevaplar	Cinsiyet		Sonuç	Toplam
		K	E		
1	Dersi etkili bir şekilde işlemek ve öğrenmeyi gerçekleştirebilmek için hangi yöntem ve teknikler kullanılabilir öğrendim.	2	1		8
2	Yöntem ve teknikler anlamında eğitimde ne kadar fazla alternatifin olduğunu öğrendim. Hangi durumlarda hangi tekniklerin kullanılacağını biliyorum.	2	2	Yeterli	
3	Matematik dersinde farklı yöntem ve teknikleri kullanarak konuları daha zevkli ve öğrenilebilir bir hale getirebileceğimi düşünüyorum.	1			
4	Yöntem ve teknikleri teorik olarak kavradım. Çok sayıda yöntem ve tekniği öğrendim sorun bunu Türk eğitim sisteminde uygulayabilecek miyim.	1			4
5	Gördüğüm dersler uygun yöntem ve teknikler konusunda beni yetiştirdi ancak değişen teknoloji ve beklentiler daha fazla şeyler yapmamı gerektiriyor	1		Kısmen Yeterli	
6	Kısmen yeterli kılabildiğini düşünüyorum. Çok iyi olmasada hangi yöntem ve tekniği kullanabileceğimi biliyorum. Pratikte eksikliğim var	2		Kısmen Yeterli	
7	Çok teorik kaldı. Hangi yöntem ve tekniği nerde etkili kullanabileceğimi bilemiyorum.		1		2
8	Şu an staj gördüğüm okulda farkettiğim şey, teorik olarak ezberlediğim hiçbir şeyi uygulayamadığım. Beni hiç de yeterli kılmadığını anladım	1		Yetersiz	

Tablo 3.'de görüleceği üzere, katılımcıların büyük bir çoğunluğu eğitim fakültelerinde okutulan derslerin içeriğinin kendilerini uygun öğretim yöntem ve tekniklerini seçme ve uygulama konusunda yeterliliğe kavuşturduğunu düşünmektedirler. Sadece 2 katılımcı bu konuda olumsuz tutum içindedir. Katılımcıların bir çoğu söz konusu mesleki derslerin özellikle hangi durumlarda hangi yöntem ve tekniği kullanabileceklerini kendilerine öğrettiğini ve böylelikle öğrenmeyi daha kolay ve zevkli hale getirebileceklerini ifade etmişlerdir. Diğer bir kısım katılımcılar bu konuda teorik anlamda yeterliliğe sahip olduklarını ancak pratiğe aktarma konusunda kısmen eksikliklerinin olduğunu vurgulamışlardır. Katılımcılardan iki kişi ise bu konuda bir yeterliliğe erişemediklerini bunun nedeninin ise derslerin teorik ağırlıkta olduğu ve uygulama şanslarının olmadığı için eksik kaldığını belirtmişlerdir.

Öğrencilere Rehberlik Edebilme

Katılımcılara ğrencileri tanıyabilme ve onlara rehberlik edebilme yeterliliklerine ilişkin soru sorulmuş, bu soruya verdikleri cevapların analizi Tablo 4.'de gösterilmiştir.

Tablo 4

ğrenim süreniz içerisinde eğitim bilimleri kapsamında aldığınız mesleki derslerin içeriği sizi ğrencilerinizi tanıma ve onlara rehberlik edebilme anlamında bir yeterliliğe kavuşturabildi mi? sorusunun içerik analizi

No	Verilen Cevaplar	Cinsiyet		Sonuç	Toplam
		K	E		
1	öğrenciye nasıl yardımcı olunabileceği, ilgi, ihtiyaç ve yeteneklerini göz önünde bulundurarak gelecekte ortaya çıkması istenmeyen durumları nasıl kontrol edebileceği konusunda rehberlik etme konusuna yeterli kıldı	2			
2	öğrencileri sadece ders içinde değil ders dışındaki sosyal çevresi ile birlikte tanımalı ve ona göre uygun rehberlik hizmetini yapabilmeli . Aldığım dersler beni yeterli kıldı	2	1	Yeterli	6
3	şimdi bile çevremdekilere bakıp hangi davranışı niçin yaptıklarımı anlayabiliyorum, bu durum meslekte çok işime yarayacak.	1			
4	Edindiğim bilgiler işiğında bu konunun üstesinden gelebileceğime inanıyorum. Ancak çok teorik kaldığı için tam anlamıyla yeterli hissedemiyorum		1		
5	Bu konuda en azından bir fikir sahibi olduğumu düşünüyorum.		1	Kısmen Yeterli	3
6	ğrenciyi bütünsel anlamda tanımaya dönük içerik var ancak yine de her öğrencinin farklı kişisel özelliklerinin olduğunu düşündüğümde tam anlamıyla yeterli hissetmiyorum	1			
7	Yeterli göremiyorum çünkü teroikte kalan çok bilgi var ve bizim kültürümüz ile nasıl ilişkilendireceğimi bilemiyorum ve pratiğe nasıl aktarılacağı konusunda fikrim yok	2			
8	Bence rehberlik çok daha fazla uzmanlık isteyen bir alan, psikoloji ve ruh sağlığı alanında da yeterli bilgi lazım ve bunu karşılayacak ders içeriği yok	1			
9	Sadece bir dönemde aldığımız ve teorikte kalan bir ders ile bunun mümkün olacağını sanmıyorum		1	Yetersiz	5
10	ğrenci davranışlarını tanılamada az çok fikrim var ve doğru tanıyı koyabiliyorum ancak sorun tanıladığım problemi nasıl zebileceğim konusunda. Bu anlamda kendimi çaresiz ve yetersiz görüyorum.	1			

Tablo 4.'de görüleceği üzere, katılımcıların çoğu eğitim fakültelerinde okutulan mesleki derslerin kendilerini öğrencilere rehberlik edebilme anlamında yeterliliğe kavuştuğunu düşünmektedirler. Diğer bir çoğunluğu ise bu konudaki yeterliliklerine olumsuz bir bakış sergilemektedirler. Yeterli görenler, derslerin içeriğinden edindikleri bilgiler ile öğrencileri çok yönlü tanıyabildiklerini, var olan veya olması muhtemel problem durumlarında öğrencileri doğru yönde yönlendirebileceklerini ve bu anlamda rehberlik edebileceklerini belirtmişlerdir. Yeterli görmeyen öğrenciler ise öğrencileri çok yönlü tanımanın kolay bir şey olmadığını daha fazla bilgi deneyim ve uzmanlık gerektirdiğini, sadece aldıkları birkaç dersin teorik bilgileri ile bunun üstesinden gelinemeyeceğini belirtmişlerdir.

Ölçme ve Değerlendirme

Katılımcılara eğitimde ölçme ve değerlendirme kapsamındaki yeterliliklerine ilişkin soru sorulmuş, verilen cevapların analizi Tablo 5.'de gösterilmiştir.

Tablo 5

Öğrenim süreniz içerisinde eğitim bilimleri kapsamında aldığınız mesleki derslerin içeriği sizi eğitimde ölçme ve değerlendirme anlamında bir yeterliliğe kavuştuşabildi mi? sorusunun içerik analizi

No	Verilen Cevaplar	Cinsiyet		Sonuç	Toplam
		K	E		
1	Hangi davranışları hangi ölçme araçları kullanarak ölçeceğimi biliyorum. Bu anlamda çok faydalı bilgiler aldım ve kendimi yeterli görüyorum.	3	2	Yeterli	10
2	Yaptığım sınavlarda geçerliliği ve güvenilirliği nasıl arttırırım biliyorum, daha güvenilir ölçme yapabilirim.	2	1		
3	Sadece sonucu değil süreci ölçmeliyim. Değişik ölçme araçlarını tanıyorum ve uygulayabileceğimi sanıyorum.	1	1		
4	Hiçbir işime yaramayacak teorik ve istatistiksel bilgiler yer almakta.	2		Yetersiz	4
5	Hayatımda kullanmayacağım teknikler ve istatistiklerle dolu bilgiler mevcut.	2			

Tablo 5.'de görüldüğü gibi, katılımcılar büyük oranda gördükleri derslerin ölçme ve değerlendirme anlamında kendilerini yeterliliğe kavuşturduğunu belirtmişlerdir. Bir kısım katılımcıların ise çok olumsuz tutum içinde oldukları görülmektedir. Olumlu görüše sahip olanlar, derslerin içeriğinin öğrencileri farklı ölçme araçlarını kullanarak doğru ve hatasız değerlendirme yapabilecekleri seviyeye getirdiğini bu anlamda ders içeriğinin çok faydalı olduğunu belirtmişlerdir. Olumsuz bakışa sahip olanların vurguladıkları en önemli problemler; çok fazla istatistiksel bilgilerin olması ve meslek hayatlarında hiçbir zaman bu istatistiksel işlemleri kullanmalarının mümkün olmadığıdır.

Betimleyici Görüşler

Katılımcılara öğretmenlik meslek bilgisi dersleri ile ilgili betimleyici sorular sorulmuş, bu sorulara verdikleri cevapların dağılımı Tablo 6.'da gösterilmiştir.

Tablo 6

Katılımcılara sorulan diğer soruların dağılımı

İçerik Bakımından En Verimli Ders Hangisiydi?	Cinsiyet		Toplam
	K	E	
Öğretim Yöntem ve Teknikleri	5	2	7
Gelişim Psikolojisi	3	2	5
Diğer	3		2
Öğretmenlik Mesleğini Sevdirebildi mi?			
Sevdirdi	4	4	8
Sevdirmede	6		6
Öğretmenlik Mesleğinden Soğuttu mu?			
Evet	3		3
Hayır	7	4	11
Zevkli Bir Meslek Hissini Verebildi mi?			
Evet	8	2	10
Hayır	2	2	4
Uzmanlık Gerektirdiğini Düşündürdü mü?			
Evet	10	3	13
Hayır		1	1
Verilen Meslek Dersleri Süre Bakımından Yeterli mi?			
Yeterli	3	1	4
Yetersiz	7	3	10

Tablo 6'dan da anlaşılacağı üzere, katılımcılar en verimli ders olarak öğretimde ilke ve yöntemler ile gelişim psikolojisi derslerini görmekteirler. Bu iki dersin mesleki yeterliliklerini olumlu şekilde etkilediğini belirtmişlerdir. Ancak genel anlamda öğrenimleri boyunca gördükleri mesleki dersleri kredi/saat bakımından az bulduklarını ve arttırılması gerektiğini düşünmektedirler. Derslerin içeriğinin öğretmenlik mesleğini sevdirmeye yardımcı olduğunu, olumsuz bir etkisinin olmadığını ayrıca mesleğin zevkli bir meslek olduğu hissini uyandırdığını belirtmişlerdir. Özellikle mesleki dersleri almakla birlikte öğretmenliğin gerçekten uzmanlık gerektiren bir meslek olduğunu anladıklarını ifade etmişlerdir.

Tartışma ve Öneriler

Bu çalışmada eğitim fakültelerinde okutulan öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin (pedagojik formasyon derslerinin) etkililiği incelenmeye çalışılmıştır. Çalışmada, eğitim fakültesinin çeşitli bölümlerinde okuyan ve akademik not ortalamasına göre dereceye girmiş olan öğrencilerden yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla veriler toplanarak gerekli analizler yapıldı. Eğitim fakültesinin farklı branşlarında eğitim alan öğrenciler büyük oranda söz konusu eğitim bilimleri derslerinin kendilerini öğretmenlik mesleğine hazırlamada yardımcı olduğunu düşünmekle birlikte mevcut bazı problemlere de dikkat çekmektedirler. Söz konusu problemlerden ötürü ilgili derslerin kendilerini mesleğe hazırlayamadığını düşünenlerin sayısı dikkat çekicidir. Bu konuda olumlu tutum içinde olanlar, derslerin içeriğinin öğretmenlik mesleği için gerekli bilgi ve beceriyi kazandırmada etkili olduğunu, neyi nasıl öğretecekleri konusunda farkındalık yarattığını ve öğrencileri çok yönlü tanıma olanağı sağladığını ifade etmişlerdir. Böylelikle öğretmenlik mesleği için gerekli donanımı kazanabildiklerini ifade etmişlerdir. Kısmen olumlu ve tamamen olumsuz tutum içinde olanlar ise derslerin içeriğinin teorik ağırlıklı bilgilerle dolu olduğunu ve pratikte karşılığının olmadığını ve bu anlamda sadece bilgi yığınından ibaret kaldığını belirtmişlerdir. Bu nedenlerden ötürü kendilerini mesleğe hazır hissedemediklerini ve öğretmenlik mesleğine kendilerini hazırlayamadığını belirtmişlerdir. Çalışmamız bulguları literatürce de desteklenmektedir. Yeni göreve başlayan öğretmenler veya öğretmen adayları ile yapılan kimi çalışmalarda mesleki yeterlilik algıları yüksek düzeyde (Akkuzu, 2012; Kurt, 1996; Yeşilyurt, 2011), kimilerinde orta düzeyde (Oral, 2004; Sırkıntı, 1999; Taşdemir, 1995;) ve kimilerinde

ise düşük düzeyde (Ayan, 2011) görülmektedir. Çalışmamızda elde edilen bulgular eğitim fakültelerinde verilen derslerin ğretmen adaylarının bir kısmını yeterince mesleğe hazırlayamadığını göstermesi bakımından önemlidir. Öğretmen adaylarıyla yapılan yarı deneysel çalışmalarda da benzer sonuçları görmek mümkündür. Sınıf yönetimi dersinin ğretmen adaylarının ğretmen öz-yeterlilik algısı düzeyi üzerindeki etkisinin araştırıldığı araştırmada, bir dönem boyunca okutulan dersin söz konusu yeterlilik üzerinde düşük düzeyde etkisinin olduğu tespit edilmiştir (Ekici, 2008).

Çalışmanın bir diğer bulgusu ise katılımcıların kendilerini uygun ğretim yöntem ve tekniklerini kullanabilme kapsamında büyük oranda yeterli görmeleridir. Çok az sayıda katılımcının olumsuz tutum içinde olduğu görülmektedir. Bu bulgu, bu kapsamda okutulan içeriğin farklı yöntem ve teknikler konusunda kapsamlı bilgi verebildiğini ve öğrenciler tarafından benimsendiğini ve böylelikle mesleğin en önemli ayağını oluşturan farklı yöntem ve teknikler konusunda adaylara yardımcı olabildiğini göstermektedir. Bir diğer bulgu ise, adayların öğrencilere uygun rehberlik hizmetleri verebilme konusunda tam anlamıyla bir yeterliliğe kavuşamadıklarıdır. Katılımcıların önemli bir kısmı derslerin içeriğinin rehberlik gibi daha derin ve karmaşık bir yetiye sahip olabilmeyi yeterli kılamadığını ifade etmişlerdir. Katılımcılar derslerin sadece teorik bilgilerle dolu olmasından, pratikte nasıl uygulanacağına dair bir bilgi verememesinden, ülkemizin kültürü ile tam örtüşmemesinden ve çok fazla uzmanlık gerektirdiği için buna yetecek ders içerik ve sresinin bulunmamasından Őikyet ettikleri görülmektedir. Çalışmada elde edilen bir diğer bulgu ise, adayların eğitimde lme ve değerlendirme kapsamında da büyük ölçüde kendilerini yeterli bulduklarıdır. Büyük oranda ilgili ders kapsamının çok faydalı olduğunu ve öğrencileri geçerli ve güvenilir bir Şekilde ölçerek doğru değerlendirmelerde bulanabileceklerini belirten katılımcıların bir kısmı ise derlerin içeriğinin çok fazla istatistiksel bilgilerle dolu olduğunu ve bu bilgileri hiçbir zaman meslek hayatlarında kullanamayacaklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların büyük çoğunluğunun öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin süre bakımından yetersiz olduğunu ve bu srenin uzatılması gerektiğini düşünmeleri de çalışmada elde edilen bir diğer önemli bulgu sayılabilir. Çalışmamızda elde edilen bulgular ğretmen yetiştirme sistemimiz için geliştirilen model nerileri alışmalarınca da desteklenmektedir (Baskan, Aydın ve Madden, 2006; zer, 2012).

Çalışmada elde edinilen bulgular ve yapılan tartışma neticesinde aşağıdaki önerilerde bulunulabilir;

- Eğitim fakültelerinde okutulan öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin içeriği teorik bilgi yığınından kurtarılmalıdır.

- Eğitim bilimleri kapsamında verilen tüm dersler teori ve uygulama bileşenlerinden oluşturulmalıdır. Böylelikle öğretmen adaylarının teori ile uygulama arasında bağlantı kurabilmelerine yardımcı olunmalıdır.

- Söz konusu içerik kültürel ve tarihi gerçeklerimiz de göz önünde bulundurularak yeniden yapılandırılmalıdır.

- Eğitim fakültelerinde okutulan öğretmenlik meslek bilgisi dersleri kredi/süre bakımından arttırılmalıdır.

- Derslerin içeriğinin oluşturulması ve okutulacak kitapların seçimi için Yüksek Öğretim Kurulu'nda bir komisyon kurularak söz konusu eksiklerin giderilmesine çalışılmalıdır.

- Eğitim fakültelerinde okutulan öğretmenlik meslek bilgisi dersleri ile ilgili benzer nitel ve nicel araştırmalar yapılarak bu alanda eksikliklerin giderilmesine katkıda bulunulmalıdır.

Kaynakça

- Akkuzu, N. (2012). *Kimya ğretmen adaylarının mesleki yeterlilik düzeylerinin belirlenmesi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Akyüz, Y. (2014). *Türk eğitim tarihi: M.. 1000- M.S. 2014* Ankara: Pegem Akademi
- Ayan, M. (2011). *Eğitim fakültelerinin sınıf ğretmenliği programlarının öğretmenlik mesleği genel yeterliklerini kazandırma düzeyi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Baskan, G. A. (2001). *ğretmenlik mesleği ve ğretmen yetiştirmede yeniden yapılanma*. İstanbul: Alfa Basım Yayım.
- Baskan, G. A., Aydın, A., & Madden, T. (2006). Türkiye’de ğretmen yetiştirme sistemine karşılaştırmalı bir bakış. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15 (1), 35-42.
- Büyüköztürk, ř. akmak, E. Akgün, . Karadeniz, ř. ve Demirel, F. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem A
- Corbin, J. M., & Strauss, A. C. (2007). *Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory*. Thousand Oaks, CA: Sage Publication.
- Dillon, J. & Maguire, M. (1998). *Becoming a Teacher*. Buckingham: Open University Press.
- Duman, T. (1991). *Türkiye’de ortaöğretime ğretmen yetiştirme*. İstanbul, Milli Eğitim Basımevi.
- Ekici, G. (2008). Sınıf yönetimi dersinin ğretmen adaylarının ğretmen öz-yeterlilik algı düzeyine etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35, 98-110.
- Engin, A. O. (2012). Öğretmen yetiştirme uygulamalarının tarihsel süreç açısından kısaca değerlendirilmesi ve eğitim fakültelerimizin temel sorunları. *EKEV Akademi Dergisi*, 16 (52), 245-265.
- Ergün, M. (1987). Türkiye’de ğretmen yetiştirme çalışmalarının gelişmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 10-18.
- Kaya, Y. K. (2009). *İnsan yetiştirme düzenimiz: Politika-Eğitim-Kalkınma*. Ankara: Pegem A.
- Kurt, F. (1996). *Türkiye Cumhuriyeti’nde ilköğretime ğretmen yetiştirme*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Fırat Üniversitesi, Elazığ.
- Neuman, W. L. (2006). *Social Research Method: Qualitative and quantitative approaches*. Bacon USA: Pearson Education.
- Nunan, D. (1999). *Designing Tasks for the communicative classroom*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Oral, B. (2004). Eğitim fakültesi ğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Eurasian Journal of Educational Research*. 15, 88-98.

- Özer, B. (2012). *AB ülkelerinde öğretmen yetiştirme programlarıyla Türkiye'deki öğretmen yetiştirme programının karşılaştırılması ve Türkiye için bir model önerisi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Mustafa Kemal Üniversitesi, Hatay.
- Sırkıntı, E. (1999). *Öğretmen yetiştirmede öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin önemi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Fırat Üniversitesi, Elazığ.
- Taşdemir, M. (1995). *İlkokul öğretmeni yetiştirme programına öğretim elemanı, öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Taşdemirci, E. (2010). *Türk eğitim tarihi*. Ankara: Gündüz Yayıncılık.
- Yeşilyurt, E. (2011). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğinin genel yeterliliklerine yönelik yeterlik algıları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*. 9 (1), 71-100.

İletişim: Nazım oğaltay

E-posta: n.cogaltay@alparslan.edu.tr